

Ahmet Benzer, *Türkçede Zaman, Görünüş ve Kiplik*, Kabalcı Yayınları, İstanbul, 2012, 244 s.

Ahmet Benzer, *Türkçede Zaman, Görünüş ve Kiplik* başlıklı çalışmasında Türk dilbiliminde üzerinde yeterince durulmamış, mevcut literatürde de tanım kargaşasına uğramış kavramları kendi yaklaşımıyla ele alarak açıklık getirmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmanın önemli noktalarından biri yazarın konuları anlatırken mevcut literatürü ayrıntılı olarak değerlendirmesidir. Bu sebeple *görünüş*, *kılınış*, *kip* ve *kiplik* konularında çalışmak isteyen araştırmacıların bu kaynağı inceleyerek işe başlaması yerinde olacaktır.

Kitap üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde *zaman*, *görünüş* ve *kip* konuları etraflıca ele alınır. İkinci bölüm, birinci bölümde anlatılanları ekler üzerinde uygulama niteliği taşımaktadır. Burada -mİş, -DI, -(I)yor, -mAktA, -mAdA, -AcAk, -Ar/Ir, -DIr eklerinin *zaman*, *görünüş* ve *kiplik* özellikleri belirtilir. Üçüncü bölüm sözü edilen terimlerin ne olduğu ve aralarındaki farkların kısaca irdelendiği sonuç ve kaynakçadan oluşmaktadır.

Eserde, Türkçede zaman ekleri olarak anılan eklerin aslında tek görevlerinin zaman bildirmek olmadığı bu eklerin görünüş ve kiplik gibi başka bilgiler de verebileceği dile getirilmiştir. Öncelikle zaman kavramı *gerçek zaman*, *fiil zamanı* şeklinde iki başlıkta irdelenmiş ve *fiil zamanı* bahsine daha ayrıntılı yer verilmiştir.

Zamandan sonra ele alınan diğer kavram *görünüş* olmuştur. Bu kavram kimi araştırmacılar tarafından *kılınış* ile karıştırıldığından, bu iki kavram arasındaki farklar belirtilerek konuya açıklık getirilmiştir. *Görünüş* konusunda, fiilin aldığı eke göre bir görünüş tespitinin zor olduğu, cümlenin diğer yönlendirici unsurlarının bu konuda belirleyiciliğinin önemi belirtilmiştir. Bu belirleyici unsurlar edatlar, zarflar gibi unsurlardır. *Görünüş* cümle kapsamında tespit edilirken *kılınış* ise fiil kök ve gövdesinin sahip olduğu görünüş olarak izah edilir.

Kavramlar, aralarındaki farklarla vurgulanarak anlatıldıktan sonra tüm bu teorik bilgilerin bir nevi uygulaması olan ikinci bölüme geçilir. Bu defa ekler üzerinden *zaman*, *görünüş* ve *kiplik* özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Ekler üç farklı yapıda incelenmiştir: basit yapı (gel-mİş), birleşik yapı (gel-mİşmİş), katmerli yapı (gel-ir oldu). -DI, -mİş, -(I)yor, -AcAk, -Ar/-Ir, -DIr eklerinin ilk önce basit yapıda kullanılması ve farklı zamanların anlatımı konularına değinilmiştir. Ardından eklerin *görünüş*, *kiplik* işlevleri ve son olarak birleşik ve katmerli yapılarda kullanımı ele alınmıştır.

Üçüncü bölüm, yazarın adı geçen kavramların birbirlerinden genel anlamda ayrılan yönlerinin vurgulanarak tanımlandığı bölümdür. Dilbilgisi kitaplarında zaman eki olarak verilen eklerin tek başlarına çoğunlukla zaman, birleşik ve katmerli yapılarda *görünüş* ve bazen de *kiplik* işlevinde kullanılabildiklerini bu sebeple bu eklere yalnızca zaman eki adlandırmasının yanıltıcı olabileceği vurgulanmıştır.

Üzerinde çok fazla çalışmanın olmadığı Türkolojinin bakir alanlarından sayılan *görünüş*, *kılınış*, *kip* ve *kiplik* konularının açıklandığı bu eserde kavramlar birbirinden teorik anlamda ayrıştırılmış ve bu ayrımlar ekler üzerinde örnek cümlelerle gösterilmiştir. Bu kavramlar üzerinde başka eserler de mevcuttur; fakat bu eserler bir ya da iki kavramın üzerinde durmuş kip ve kiplik bağlamında bir ayrıma gitmemiştir. Söz konusu eserin bu bağlamda alana büyük bir katkı sağladığı muhakkaktır. Her bir kavram üzerinde daha ayrıntılı ve genişletilmiş çalışmalara ihtiyaç duyulduğu da göz ardı edilemeyecek bir gerçektir.

Kübra YILDIRIM*

* Arş. Gör., İstanbul Kültür Üni., Türk Dili ve Edebiyatı Böl., k.yildirim@gmail.com